

Ivan Sokač

UPUTSTVO ZA POEZIJU

Nije za bezočne i bludne, ko zazorno viče.
Niti za ostale nečasne, nesretne i besne.
Samo je za setne i za svesne,
što se ne drznu da se tuđem
rugaju i tlače, svojim prostim diče.
Da cinik ne sudi, pravedan postidi.
Da onaj što vremenu ovom hrli odustane,
rukama prljavim povez ne grli, da ustane,
ode dalje gde se očima takvim gleda i vidi.
I nek ih bude sve manje, daleko od obale hridi.
Za one je što znaju, vape, jecaju.
Za one na kiši bez kape, što im kolena klecaju.
I za vesele čistih što su grudi,
da im noć uz muziku neku, tihu, svest budi.
Da su od zemlje, da su ništa, samo ljudi...

PREDRATNI SPOMENAR

Svega ima u ovom predratnom spomenaru.

Ima ljudi...

Ne znam da li će ih posle biti.

Vidim nestaju...

Gube se ljubavi, čežnje i žudnje.

Nestaju i obale, crkve na stenama, sunce...

Svega je u njemu i više čak od toga.

Ima i onog čega se sećam.

Ima i Boga, al' adresu ne znam da bih mu pisao.

Vidim kreću ratovi.

Bore se izgubljeni, neostvareni sni...

Bore se zalutali životi, oboleli razumi.

Setni sa bednima, bolesni sa sužnjima.

Besni sa bahatima a oholi sa svirepima...

...Da ga završim što pre, pomislim.

Na svili naslikan lotosov cvet.

Samo naslikan...

Kažu da u njemu sunce spava.

Dugo spava, zato ga manje i ima...

Al' neka se duša još uvek smeje u tami.

Tada stvara mirise, ptice i reke.

Probudi se pa zagrmi od jada.

Prostre kišu da zagasi žar i garež spere.

...Dobro je dok duša sneva, prošaputam.

U ovom je spomenaru i misao skrivena,

da je se setim kad prestanem da mislim.

Svega je kamen na kamen ređano.

A opet bez reda, često.

Kad sve prođe opet će sunca biti, kažu.

Zato i želim da ovo samo spomenar bude,

a ne utočište za tuge.

Opet će ga biti iz onog cveta što ga na svili nacrtasmo.

Nacrtasmo, da ne zaboravimo da ga može biti...

A ono će nas nanovo stvoriti.

Nadam se boljim nego što smo bili...

A do tada, neko vreme i mi možda crtež ćemo biti.

Na svili...

IPAK TE NEMA

Još je dan, dok god ga sunce za sobom vuče,
i vetar nevoljno kroz zlom proređene krošnje tumara.
Misli mi dugo već same odlaze nekuda,
pa se, proklete bile, vrate kad zažele ko lažljivo pseto...
Daleko sam bio dete pa eto, cela večnost treba da se vrate.
Zato ko kamen ovde stojim a telo mi mrtvo, drema...
Ne pomisli da ne marim što nisi tu,
al' kud bih mogao znati da te više nema...
To je samo pesma. Boli dok je pišem...
A posle nje i bol prođe, sve dok te pogled ka suncu ne opazi.
Ista si ko što si bila, samo te takvu i pamtim.
Još od prve reči, od suze i smeha.
Al' vidiš da ovde nevreme se sprema.
Nebo je crno od patnji i greha.
Samo nemoj misliti da te ne pamtim,
al' kud bih mogao znati da te više nema...

SAN

Dobro se osećam od kad ne znam ko sam.
U san mi samo košmari dolaze,
a ja ih pratim već prvim zrakom sunca.
Samo im rukom mahnem.
Znamo se, pomislim...
Vратиće se već, kada padne noć.
Onda ću ponovo biti neko drugi, u nekom drugom snu.
Zato mi više nije važno ko sam,
odavno nisam onaj za koga me smatraju,
već onaj čiji mi dah noć u san donese.

MOJE MILO

Neću znati da me nema
kada me jednom ne bude bilo.
Al ću i tada dok spavaš
spustiti glavu na tvoje krilo
i šapnuti ono što već znaš:
„sve si mi na svetu, moje milo“.
Neću znati da me nije
kada se sunce za zastor skrije.
Kad dan u večnost ponese snove,
radost, sreću, po koji oblak.
Znaš ti dobro za nas je sve bilo,
u srcu to čuvaš, moje milo.
Neću sresti tu tvoju suzu
al znaću kad vetar glas mi donese.
Kad publika ode, kad budeš sama
da spustim dah na usne tvoje.
Nije to večnost već samo život.
Ne tuguj zato, milo moje.

NOĆ ILI DAN

Da me pita šta li je?
Noć li je? Dan?
Ne bih znao da odagnam...
A kad mi se prsti u niti zapletu
sve mi neki oštar bol u kostima bije.
Onda se krv slije, bol utihne,
pa sam iznova najsrećniji na svetu...
Al opet ne znam:
Noć li je? Dan?
I ne bih znao da odagnam...
Rešio sam da prste ne pletem,
da ruke držim raširene, kao dete.
Pa ako me opaze ja ću da ćutim,
I neće ni primetiti da ne letim, da sam sam,
i da je sve ovo tuđi san...

... A

što bih morao uopšte da znam:
da li je noć ili je dan...

PSETO NESPRETNO

Za svako pseto nespretno
spremiše ogrlicu i štap veliki.

Kad njime zamanu
da se pseto pokunji,
da klekne i krikom zamoli.

Svako pseto nespretno
isti bestidnik voda,
i svako je istog lika,
jednako bedno se hrani
i jednako hoda.

Svako pseto nespretno
vapi za snom, gutljajem vode.

Da se na kraju dana pritaji
i da se ne zna
ako mu duša ode.

MOJE SUNCE

Čije je ovo sunce, tvoje ili moje?

Kad ubrzano dišem
pomislím da ću se sa dušom rastati.

Pa ti onda dam
komad ovog mog neba da ti ostane,
da ga sa sobom ne ponesem.

Onda mi ti kažeš
„imam već jedan takav, skoro sasvim isti“.

A na suncu se boje prelamaju
pa se na čas učini da je različit.

Zašto onda moje sunce
čini nebo drugačijim?

Uzmi onda i njega, to sunce,

da vidimo da li je zaista drugačije.
Ako oceniš da je bolje, zadrži ga
a ono svoje daj nekom drugom.
Možda će njemu bolje da sija...

ZANIMLJIVA PESMA

Već dugo se trudim
da zanimljivu pesmu spevam.
Da ne bude dosadna,
prazna i glupa.
Da posle nje ne ostane rupa...
I kad je čitam da ne zevam
Da joj svaka reč
na mestu bude.
Da ne davim ljude...
Takvu pesmu da spevam,
pa da me ne kude.
Da onda dalje pišem.
Da pišem i snevam.

DUŠA

Još joj na ramenu sena spava, izgubljena.
Njena je a ne zna, tako usnula...
Još joj na obrazu kišna kap rumena.
A na oku ista takva suza, tvrđa od kamena.
Glas joj, vrletima kad tumara,
kaže da sve mora iznova: usnuti, roditi se.
A ona ne zna da je zaspala, misli samo sanjiva...
...tako je gorda, ranjiva!
A ne zna ni gde joj je nestala duša,
da se u meni pritajila i da ćuti.
A da je glas taj samo kuša,
ne bi li shvatila koliko je moja, a ne sluti...

CIPELE

U poluraspadnutim
cipelama od sna
gazim reku
do iznad kolena.
Ne osećam vodu
niti kakav dodir
nežan, leden.
Ne vidim ispred
al gledam da hodam
da ne zastajkujem
i da se ne spotičem.
Nije me strah
od vira i studeni.
Strah me samo
da bez njih ne ostanem.

ŠOLJA

U ovoj šolji
sve je ono što treba da bude.
I mirisne lati tek procvale
i mrvice divlje sasušene voćke
i neke nepoznate
opojne travke tek uzbrane.
Svega ima
al mi svega fali...
Nema sladi
ni cvrkuta ptica u njoj.
Nema topline da zgreje me iznutra
i nema onog sanjivog
radosnog dana, tek probuđenog.
Zato je stavim pred sebe
pa je stisnem s obe ruke
i zapevam tiho da niko ne čuje,
samo ona i ja.

Pa probuđeni mirisima
svega se opet setimo
počnemo iznova da sanjamo
i da letimo...

UZALUD

Uzalud ti pričam starice,
i grudi me već bole.
Što od priče
to i od sete, da znaš!
A ti, ti ne razumeš.
a i ne trudiš se baš...
Uzalud te molim,
i tebe i višnjeg,
da oko svoje ne sklopi
kad mene spazi baš.
A ti, i kad gledaš čutiš
a sve bi već trebala da znaš.
Onda se ja okrenem
i bol sa sobom ponesem.
A ti nešto višeš za mnom.
Šta, ne razumem baš!
A sve bi davno morala da znaš,
samo ne znaš, ili ne želiš da znaš.

AVETI

Plaši me noć ova.
Nikako da zoru prizove.
Da se već jednom mane mraka,
crnila, sete, uzdaha.
Plaši me noć ova,
jer ne sluti na jutro posle snova.
A aveti čekaju da oči sklopim,
pa da mi opet u san dolete.
Vide da sam jači, i grudi mi već stare,

al iznova me se sete...
Pamtim ih još kao dete.
sve boli i košmare.
Uzmem onda pero i list papira,
pa ih silno mučim i savijam,
cela noć dok traje.
Pa se tek naposljetku smilujem
i pustim da ih vetar što svira,
odnese u svoje zavičaje.
Onda i noći lakne.
Duboko uzdahne
i počne da bleđi.
Ubrzo sasvim osedi.
Lagano se digne
i jutru se makne.

ROSA

Nije to suza.
To je rosa što mi obraze kvasi.
Vidiš da je jutro,
i prvi su tek zraci,
kao vlasi, dan obasjali.

DAN

Dobar je ovaj dan.
Samo da ne potraje,
plašim se kakav će do kraja biti.
Kad god pomislim na sreću,
udarim silno o hridi,
pa mi bol svu radost zatre.
Jake su te struje,
jače i od munje i od vatre,
kad telo se odvaži i postane smelo.
U trenu se lice zajapuri,
najednom bude vrelo.
Pa od sveg smeha stane suze kriti.

Dobar je ovaj dan.
Samo da ne potraje,
plašim se kakav će do kraja biti.

MOSTOVI

Nad ovom rekom nema mostova.
Brza je...
Svega je s druge strane.
Iz otvorenih soba dalekih kuća
osećaju se ostavljeni mirisi.
Osećaju se čežnje i nemiri,
toplota žara zemljom posute vatre.
Vide se kroz maglu fenjeri
i čuju kroz fijuk zaboravljeni glasovi.
Sve je tamo.
Kako li je preplivati na drugu stranu...
Nad ovom rekom nema mostova.
Brza je...

POD DUBOM

Pod dubom sanjaju zgaženi cvetovi...
Oseća se miris višanja
pod silnim plaštom
zapaljenog neba.
Oluja će...
Negde u daljini čuju se zvuci
i mame ptice nekuda.
A one, jedna za drugom odlaze, daleko...
Nebo će ih zapaliti.
Sanjaće pod dubom.
Pod dubom
kraj zgaženih cvetova...

IZMUČENO VREME

Još su mi ruke od trnja
i vrelina me čudna obavija,
dok mi kolena klecaju u hodu.
Pokušavam da saznam
zašto sam obuzet
i radi čega je vreme izmučeno.
Neki mi kažu da smo
ponovo zlom zatrovani.
Ne znam da li našim ili tuđim
i da li je, kako kažu, u vazduhu
ili nam se na koži nataložilo.
Kako god, vreme je opet izmučeno,
pa čeka da ga na jastuk položim.
Kaže zaboraviće ovaj tren
samo da malo oči odmori.
A ja, ne mogu da dočekam
da me san svlada
pa da se ovo zlo
poput ispijene kafe slegne.
Postojaću koliko u šolju
izmučenog mi vremena stane.

UŠI

Ko mi ušima vlada
i kakve su iznutra sada?
Gluposti tolike kad prime
sigurno su grube,
od plastike i one možda.
Od stakla nisu, pukle bi od jada.
Ko mi ušima vlada
I šta li se tamo čuje?
Da li isti ovi glasovi
što već prezirem ih silno.
Možda tmina drugačije bije

kad čuti i zaveru kuje.
Ko mi ušima vlada
i dokle može da traje?
Probudiću ga jednom
da vidi oko sebe.
Da spozna da nisu večni
oni što istinu taje.

KIŠA

Kako to nebo plače
a glas mu se ne čuje
i kakav sam ja to čovek
kad me ta tuga raduje.
Potoci i reke što huče
tope i gutaju jedro.
A sete me ne muče i ne lome,
čak mi je bistro i vedro.
Kako to nebo plače
a glas mu se ne čuje
i kakav sam ja to čovek
kad me ta tuga raduje.

DAVNO

Davno su utonuli u san
svi dečaćki osmesi.
Pokrio sam ih
da im se inje ne bi nahvatalo.
I da ih dok leže tako ostavljeni
hladnoća ne bi spržila.
Davno su pesme utihnule
pa ih neki grozni krici prate
Ne mogu da shvate da više ne pevam.
Nije mi do pesme više.
A ni sam ne znam zašto.
Da li zato što je sve davno.

Davno i mnogo tiše.

ZVEZDE

Noću lakše sanjam,
duša mi je bliža zvezdama.
Pridem joj toliko
da je skoro prigrlim,
pa se nedam jutru
i svom se snagom branim
da mi svetlo trag ne zamete.

TUGE

Uvek duže traju tuge
sreći se valjda nedovoljno radujem.
I uvek hodam pokraj pruge,
pa zastanem, a ne okrenem se.
Samo oslušnem...
A unaokolo sve je šareno
i zumbul je zamirisao.
Kiša je al ipak proleće.
I ptica proleće, i sunce i nebo.
Al ja ne vidim i miris ne čujem,
nespretno zovem u tišini graju.
Nisam svestan a treba da jesam,
zato mi i tuge duže traju.

JOŠ JE HLADNO

I vremena koliko da imam
taman da dan ubogaljim.
Kad ne bejah speman
da pospem za sobom pepeo
da mi stope ko pesmu zaseje.
Zato je hladno jer ploda nema
i kiša se sprema i tmina.
A letine biće niotkuda

baš one što gladne nasamari
da se hleba i sunca ponadaju.

NIJE

Nije osmeh ko što nekad beše,
ni roda od roda ni pesme od vina.
Nije ni struna radosna da zveči
ni žalosne suze da samrtnog teše.
Nije od ploda savijena grana
niti od dece što njome se veru.
Od vetra i kiše svo stablo se njiše
a greben mu krvav od nanetih rana.
Nije mi reč ko što je bila
i moja je gnev jača od duše.
Umorno mi telo pa kazuje smelo,
ostaće „ništa“, sve će da sruše.

TRAVA

Taman što ozeleni
i nehajno povije u pravcu vetra
sprži je zrak što okolicom tumara.
Svaka joj nit za sebe zbori,
al ko bi to ikad i mogao znati.
Samo me prati dok sneno koračam
i uvek joj šapat suncem dogori.

KAP

Zakotrlja se međ pseće noge
pa ko lastavica raširi krila.
A nema, nije da ima,
i nije više al jaka je bila.
Sad je slaba i bezdušna.
Za okovratnik se prihvati,

al trzajem se glave
na pločnik nanovo baci.
Umišlja da svedoka nema.
A ispod psećeg oka
kraj izmeta drema.
Najednom nestane
Kao da je nikada nije bilo.
A mnogo joj se snilo.
Zato ko lastavica i raširi krila.
A nema, nije da ima,
i nije više al jaka je bila.

DALJINA

Nisam baš od onih
da se grudima nad oganj napinjem.
Al telo mi nevoljno ponekad
duž izbrazdane zemlje daljinu prigrli.
Daleko da sam nehajnik
al ni poslušnik nisam duhovniku,
što čopor za sobom voda
a za ispašu niotkuda,
nit mu se nad glavom
sunce nazire dok hoda.
Ne mogu daljinu da ne vidim
ni ispod ovog broda.
Jedro da pocepam kad moram
pa da buru udahnem duboko.
Nešto me vuče kao da nisam oko
dlanom svojim sakrio.
Pa kroz prste da gledam
kakav je to beskraj galebove izmamio.

BOŽJAK

Jutros je opet ulicom prošao
izgladneli božjak s bisagama o ramenu.
Netremice, nakoso držeći glavu,
posmatraše vrapce što ključahu mrvice
s tek istreslog stoljnjaka nevestine trpeze.
Miris još beše jak a prozor odškrinut.
Mrmljajući sebi u bradu duboko uzdahnu,
protrlja oči pa nastavi putem dalje...

PLAŠIŠ LI SE

Plašiš li se mača Damoklovog,
kada se srećom opiješ ko pićem?
Slutiš li bar pomalo bićem
da lažna ti carstva lažljivo sjaje.
Kad ti se prohte da plačeš iz duše
uklete duše ti dati neće.
Robuju u tebi i bivaju veće
danom što sunce ti nanovo daje.
Plašiš se njih dane kad broje,
što imaš ih vazdan da nosiš kud kreneš.
Stenju li i kinje ili još nisu
i kopati utrobu tražeći svoje.
Ne znaš za mač i saznao nisi,
zanesen sobom prizivaš čini.
Pazi se vetra kad dune u tmini
i nit poseče što dugo već visi.

TMINE I TAME

Koliko dugo će trajati nemir
i da li mu kraja uopšte ima...
Vreme žuri ko' da kasni.
Na stanici tmina...
Voza nema, čute bez reči,
i zalud čekaju svi ovi ovde.
Na njivama korov, na ognjištu memla.
Redovi pokornih bivaju veći.
Bolje da čute oni što viču,
nijedan video presudu nije.
Sa zgarišta tuge i dalje bole,
sprati ih neće kiša kad lije.
U znoju se bude, pa vidaju rane.
Noć je, ne mogu sniti...
Sve dok se slože tmine i tame
čije sluge trebamo biti.

DA ME IMA

Sete mi nisu na prodaju.
Ne bih da se cenkam.
I ogoljeni snovi što ih snevam,
ni njih ne bi' da dajem, niti menjam.
Ta je seta u meni samo,
po njoj znam da još jesam i da me ima.
Zato sam srećan ko' što vidiš,
na ovome gumnu kad stojiš
i sada kad je nevrema, zima.

OBLAK U BELOM

Oblak je u belom, nije siv.
Izgleda da je živ, čim hoda.
Duž svoda, pa daleko na kraj sveta.
Rekao bih bezbrižno šeta.
Al' ko zna šta ga mori,
često se udar groma zaori,
pa urlikne od bola i jada.
Pod jorgan se krijem pa usnim,
još kao dete kiša kad pada.
A sutra opet čekam oblak u belom,
da zaplovi iznad Beograda.

ŠTA ĆE TEBI MOJA TUGA

Zar da vlada kako želi,
u crnilu i međ vatrom,
u sivilu i po blatu,
da žalosne mačem deli.
Pa da uzde stavi atu,
da odzvoni starom satu.
Prokletniku jakog srca,
da prepukne, da ne kuca.
Pusti sam ću da je nosim,
mного mogu dok ne skapam.
Za oboje suzom rosim,
pa ću leći da odspavam.

SMREKA

Kako vreme nosi reku,
tako vetar grli smreku.
Pa joj tiho nešto zbori,
da ih ko god ne primeti.
Kaže, mora ići dalje,
al će brzo da se vrati.
Doneće joj deo sunca,
da je celog veka prati.
Ubrzo se vetar vrati,
i sve bude kako reče.
Grumen sunca da je peče
i oblake da je hlade.
Kada stane među ljude,
da je vide svu odvažnu.
Da je laži izopače,
ne bi mogle tako snažnu.

NI REČI O TOME

Pogled krije vlažne usne,
ni reči o tome samo.
Kad bi oči bile vlažne
srce bi već zaplakalo.
Ovako je radoznalo,
ushićeno, poluprazno.
Detinjasto gleda važno,
iz oblaka sunce lažno.
Ni reči o tome samo,
da ga kako ne povredi.
Neće moći da zaraste,
pa će rani da ustukne.
Od bola će da nabubri,
pa će tako i da pukne.
Ni reči o tome samo,
dovoljno je da mi znamo.

KADA ZASPIM MIŠLJU GONJEN

Kada zaspim mišlju gonjen
prvo mi lakej vrata odškrine,
pa mi bljesak s one strane
koprenu od zlata na lice nabaci.
Tada nisam više svoj,
pa mi nedugo zatim i žao bude
što bežah i zlorado ko bičem
misli svoje od sebe terah.
Ko' u paklu s druge strane,
gordi mi potkivači klinove spremiše,
da me upregnu isti oni osori,
što mi malopre vrata otvoriše.
Kada svane biće mi bistrije.
Neke nove misli zameniće stare,
pa ću kad ispratim dan dobro razmisliti,
koje misli u noć da ponese.

ZIMSKO VOĆE

Na proplanku još uvek ima voća.
Tako bar kažu.
Noću zrije a danju se povije, krije.
Studen kad zabridi i stegne jače,
ono plače, pa breg zakotrlja od suze,
što strah dušom u sneg ispusti.
A kažu i sok pusti, kad je tmina.
Namami skitnice da ga okuse,
pa kad ruku pruže k voću
ono nestane, proguta ga zima.
Al opet veruju da postoji,
decembrom na proplanku. Noću.

GITARA

Kao senka, u tamnom ćošku,
ćuti i dugo već dremka, gitara.
Vreme mi mnoštvo dana u venac plete.
I jalovina je već do grla skoro,
pa još samo vidim ptice kako lete.
Ćujem i dete, tek ući da svira,
a jugo talasima slike nanese.
Zamiriše more i odsjaji na vodi.
Možda je baš taj trebao da se rodi,
da sete donese u svitanje zore.
Iz tamnog ćoška neka je uzme,
kad vencu kraj počne da sluti.
Sve bi o meni već davno i rekla,
ali je néma kad svetlosti nema.
Zato u tami drema i ćuti.

Ivan Sokač – kratka biografija

Ivan Sokač (dipl.ek), rođen je u Beogradu 1975. godine.

Ćlan je Udruženja književnika Srbije, zastupljen u zbornicima i dobitnik regionalnih književnih priznanja za prozu i poeziju. Svestrani umetnik, u mladosti kompozitor i kantautor, svoj književni rad predstavlja kroz šest dela beletristike (zbirke pesama: „Beli konji“, „Nedeljna zimska podneva“ i „Duša“, zbirka pripovedaka: „Kad se smrkne nad Balkanom“, roman: „Ćovek Jakov“, i zbirka prozaida: „Molitva za jutro“). Nosi veoma pozitivne književne kritike i utiske svojih kolega po peru među kojima i veoma priznatih književnika i književnih teoretićara poput Vitomira Teofilovića, Živorada Nedeljkovića i drugih.

Sa porodicom živi i radi u Beogradu.